

Európska rada
predseda

TLAČ
SK

PREJAV
EUCO 246/14
PRESSE 578
PR PCE 215
V Ríme 7. novembra 2014

Herman van Rompuy
predseda Európskej rady
„Pohľad späť, pohľad vpred“ –
prejav na konferencii „Dove va l'Europa“ – „Stav Únie“
(Accademia dei Lincei)

Je mi čťou, že môžem prehovoriť na tejto konferencii v Ríme. V Palazzo Corsini, v paláci umení a vied..., a pred takýmto vyberaným obecnstvom. V posledných piatich rokoch som Rím navštívil mnohokrát, počas mnohých pamätných stretnutí – v Palazzo Chiggi, v Quirinale – som však rád, že dnes môžem vystúpiť na tomto verejnom fóre.

Nachádzame sa v období politickej obnovy Európskej únie. Otvára sa nový päťročný cyklus: tento týždeň začala pracovať nová Európska komisia; 1. decembra bude mať Európska rada nového predsedu, môjho nástupcu Donalda Tuska. A takisto vítam talianske predsedníctvo Rady ministrov!

Rok 2014 je zároveň rokom spomienok – storočnica prvej svetovej vojny a o dva dni aj 25 rokov od pádu Berlínskeho múru, ktorý bol rovnako nemeckou, ako aj skutočne európskou udalosťou. Takže nastal ten správny moment na „pohľad späť, pohľad vpred“.

V súlade s duchom nášho stretnutia – o „*Lo Stato dell'Unione*“ – by som rád viedol svoj príhovor relatívne panoramaticky. Svoje úvahy by som chcel rozdeliť do troch častí.

Najprv chcem hovoriť o hospodárskej kríze a súčasnej ekonomickej situácii;

v druhej časti sa chcem podeliť o nejaké praktické a inštitucionálne poznatky týkajúce sa funkcie predsedu Európskej rady, ako aj jeho úlohy v rámci zahraničnej politiky;

v tretej časti a na záver pôjde o širšiu úvahu o tom, ako ľudia vnímajú Európu a ako sa o nich Európa môže viac starať a chrániť ich.

Hospodárska a finančná kríza je nevyhnutnou štartovacou čiarou pre pohľad späť i pohľad vpred. Na nasledujúcich päť rokov bude mať určite vplyv obdobie, ktoré nechávame za sebou. Európa sa zmenila. Bolo to ťažké, niekedy až bolestivé obdobie. Bolo skúškou solidarity medzi našimi krajinami. Ale prekonali sme ho.

Najdôležitejším poučením z krízy eurozóny je, že sme si naplno uvedomili svoju vzájomnú závislosť. Čo sa stane v jednej z našich krajín, môže ovplyvniť celok. Osud desaťmiliónovej krajiny (ako je Grécko) má vplyv na menovú zónu s 350 miliónmi obyvateľov, a dokonca aj na svetové hospodárstvo. Vlády si toto všetko uvedomili, aj keď im to určitý čas trvalo. A prišla na to aj verejnosť – aj keď verejnosti to, prirodzene, trvalo ešte dlhšie. Prekonali sme existenčnú hrozbu pre eurozónu; tento boj sme vyhrali – a to navzdory prorokom a špekulantom!

Ďalšou dôležitou lekciou z krízy je, že na to, aby sme sa s touto vzájomnou závislosťou vysporiadali, sme potrebovali a stále potrebujeme „viac Európy“ (s určitosťou v eurozóne). Musíme posilniť hospodársku a menovú úniu.

Na toto sa zamerala veľká časť úsilia v posledných rokoch a v dôsledku toho tu dnes máme nepochybne silnejšiu štruktúru HMÚ ako pred piatimi rokmi. Má lepší rozpočtový a makroekonomický dohľad, záchranné fondy a od tohto týždňa takisto aj dohľad Európskej centrálnej banky nad všetkými bankami v eurozóne. Toto je začiatok bankovej únie – azda najväčší krok v rámci európskej integrácie od samotného zavedenia eura.

Bude však treba viac, a to najmä pokiaľ ide o koordináciu ekonomík. Nemôžete mať spoločnú menu a devätnásť samostatných hospodárskych politík. Je potrebná aspoň minimálna úroveň konvergencie.

Toto je jedna z vecí, ktoré osobne ľutujem. Čo sa týka koordinácie ekonomík, radšej by som bol zašiel ďalej, než sme boli schopní rozhodnúť počas môjho mandátu. Predložil som návrh, ktorý nezískal dostatočnú podporu. Ale: riešenie ignorovať možno, problém nie.

Takže ma neprekvapuje, že už v decembri, na prvom zasadnutí Európskej rady vedenom mojím nástupcom, sa tento návrh opäť objaví na stole. Bolo to rozhodnutie posledného samitu eurozóny, ktorému som predsedal, pred dvoma týždňami.

Samozrejme, že dnes sa aktuálna hospodárska diskusia týka iných vecí. Týka sa rastu, reforiem, spôsobu hľadania správnej rovnováhy, a to v rámci krajín a medzi nimi. Hospodárska kríza trvá dlhšie, ako sme očakávali alebo dúfali po obnovení finančnej stability eurozóny na jeseň roku 2012. Prečo je tomu tak?

Rast je slabý najmä preto, že náš potenciál štrukturálneho rastu je oslabený, v súčasnosti na úrovni okolo 0,5 %. Je to následok vysokých úrovní nezamestnanosti a príliš nízkych úrovní investícií. Napokon, rast je vyššieho počtu odpracovaných hodín a vyššej produktivity. Nedostatok pracovných miest a investícií vytvára tlak na oba faktory. Takže „cyklický“ návrat rastu veľmi skoro naráža na štrukturálne obmedzenia.

Okrem toho sme sa stretávali s negatívnymi vonkajšími faktormi. Dôveru v Európu ovplyvňuje geopolitická neistota a hospodárske výsledky krajín BRIC – slabšie ako sa predpokladalo v prípade Číny, jednoducho slabé v prípade Ruska a Brazílie – zaťažili náš vývoz, a tým aj rast niektorých z našich krajín založený na vývoze.

Príčiny slabého hospodárskeho rastu by sme nemali hľadať na strane menovej politiky, ktorá sa prispôbuje potrebám. Nemali by sa hľadať ani na strane rozpočtovej politiky, pretože čistý rozpočtový vplyv na rast bol v tomto roku neutrálny. V posledných pár rokoch preukázala Európa rozpočtovú flexibilitu, keď až tak nekládla dôraz na nominálne ukazovatele deficitu, ale na štrukturálny deficit. Dokazujú to mimoriadne odklady odsúhlasené v roku 2013 pre niektoré krajiny, aby sa dostali pod trojpercentný strop uvedený v Maastrichtskej zmluve.

Teraz sa musíme sústrediť na štrukturálne reformy. Sú potrebné vo všetkých krajinách (vrátane Nemecka). Svet sa neustále mení: nik nemôže zaspáť na včerajšom úsilí ani na dnešných vavrínoch.

Najvyššou prioritou je zlepšenie fungovania trhov práce. Boj proti rozdeleniu na domácich a tých zvonku, na tých, ktorí majú stálu prácu, a tých, ktorí majú neisté pracovné miesto alebo nemajú vôbec žiadnu prácu – pričom ide často o ženy, mladých ľudí, prisťahovalcov. Toto rozdeľovanie je pre mnohé krajiny hlavným faktorom, ktorý stojí za prudkým rastom nezamestnanosti počas krízy.

Ďalšie zásadné štrukturálne reformy sa týkajú jednotného trhu (otázka, ktorá je srdcovou témou senátora Montiho), ako aj energetickej únie, digitálneho trhu a samozrejme oblasti výskumu a inovácie.

Pred dvoma týždňami, počas posledného samitu Európskej rady pod mojím vedením, uvítali vedúci predstavitelia zámer novej Európskej komisie stimulovať mimoriadne investície v objeme až 300 miliárd EUR počas nasledujúcich troch rokov. Zodpovednosť členských štátov z hľadiska reforiem aj investícií je veľká. A nezabudnime: stimulovanie investícií z hľadiska hospodárstva znamená konanie na strane dopytu i na strane ponuky!

Súčasná hospodárska situácia je zložitá, pretože nečelíme len príliš nízkemu rastu, ale aj výnimočne nízkej inflácii – čo platí ešte viac v krajinách používajúcich euro ako v ostatných členských štátoch. Negatívne to ovplyvňuje verejný i súkromný dlh (ktoré sú príliš vysoké), a teda aj investície.

To je dôvod, ako som pred pár dňami povedal v Európskom parlamente, pre ktorý musíme mobilizovať prostriedky, bez tabu, bez strachu, bez posadnutosti, bez ideológie, so zmesou krátkodobých a dlhodobých cieľov a rešpektujúc základné zásady hospodárskej a menovej únie. Náš celý sociálno-ekonomický systém je postavený na raste a zamestnanosti. Každý si to veľmi dobre uvedomuje.

Dovoľte mi ešte jednu strategickú pripomienku. Ak nedokážeme ľuďom v najbližších rokoch predstaviť z hľadiska rastu a zamestnanosti hmatateľné výsledky, ak nedokážeme preukázať, že všetky tieto obete a snahy prinášajú ovocie, myšlienka Európy bude pod veľmi veľkým tlakom.

Májové voľby, ktoré boli pre Európu negatívne, nebránia inštitúciám EÚ vo fungovaní. Ale bez perspektívy a nádeje na lepší život sa môžu stať ďalšie európske voľby, a aj nadchádzajúce parlamentné voľby v jednotlivých krajinách katastrofou. Takže: ide o veľa. A musíme si to veľmi dobre uvedomiť. Nadchádzajúcich päť rokov je rovnako kritických ako predchádzajúcich päť rokov.

Všimol som si, že medzi obecnstvom je veľa známych právnikov, odborníkov z praxe aj profesorov – ako Giuliano Amato (*il Dottor Sottile*) a Joseph Weiler, s ktorými som v minulosti debatoval... Takže si myslím, že by mohlo byť zaujímavé podeliť sa o niekoľko inštitucionálnych úvah z môjho pôsobenia vo funkcii a o tom, ako som túto úlohu formoval.

Pre mňa bola táto funkcia rovnako nová ako pre každého. Zvolili ma 19. novembra 2009. Nikdy na to nezabudnem. Pripravil som si vyhlásenie pre tlač, v ktorom som poskytol predstavu. Stále je hodná citácie. Nebýva zvykom, že môžete čítať staré vyhlásenie bez toho, aby ste sa museli červenať. Vtedy som povedal: „*Po rokovaníach by mala byť víťazom každá krajina. (...) Ako predseda Rady budem pozorne načúvať každému a dbať o to, aby naše rokovania viedli k výsledkom výhodným pre všetkých.*“ Taktiež som povedal: „*Veľa sa diskutovalo o charakteristikách budúceho predsedu zasadnutí Rady, ale jedinou možnosťou je, aby išiel cestou dialógu, jednoty a činov.*“

Právni experti medzi vami vedia, že v Zmluve o EÚ sa ustanovuje úloha a povinnosti Európskej rady a jej predsedu iba v niekoľkých riadkoch. Tento orgán nemá zákonodarnú moc a nezapája sa do rozhodnutí výkonnej správy. Je to v zásade politický orgán, ktorého úlohou je stanovovať celkové smerovanie. Alebo v jazyku zmluvy, „*poskytovať Únii potrebné podnety na jej rozvoj*“ a „*vymedzovať jej všeobecné politické smerovanie a priority*“.

Zámerom tejto inštitúcie nie je vvenovať sa každodennej práci – ostatné inštitúcie EÚ ju vykonávajú lepšie v medziach osvedčeného rámca „metódy Spoločenstva“ –, ale skôr začať konať, ak nastanú osobitné okolnosti: zmeniť zmluvu, pripraviť rozpočet a takisto sa zaoberať krízami.

V zmluve (a medzi jej riadkami) si tiež všimnete, že predseda Európskej rady má relatívne krátky mandát (dva a pol roka, pričom ho možno raz obnoviť), nenesie žiadnu zodpovednosť za rozpočet, nemá vlastnú administratívu a žiadne vymenúvacie právo a pracuje pre neho len veľmi malý počet pracovníkov.

Je to dosť paradoxné: Európska rada sa považuje za najvyšší politický orgán Únie, ale opis práce a formálne právomoci jej predsedu sú dosť neurčité, dokonca až skromné. Preto mnoho závisí od toho, čo s nimi urobíte alebo ako ich využijete! Môžem to povedať inak: všetko, čo sa nepredpokladalo formálne, sa muselo vytvoriť neformálne.

Začína sa to niečím jednoduchým: budovaním dôvery. Budovanie dôvery je podľa mňa azda najdôležitejšou úlohou predsedu Európskej rady. Budovanie dôvery medzi vedúcimi predstaviteľmi, medzi inštitúciami, medzi krajinami: to je základ politického rozhodovania. Najmä vtedy, ak sú rozhodnutia zložité a ak ich treba prijať na základe konsenzu, čo je bežný prípad v Európskej rade.

Ako sa buduje dôvera? Stretávaním sa s ľuďmi, ich počúvaním, zohľadňovaním ich názorov. Napríklad, počas svojho mandátu som navštívil všetkých členov Európskej rady v ich vlastných hlavných mestách, v zásade raz ročne. Rozhovory s prezidentmi a predsedami vlád v ich vlastnom pracovnom prostredí – od Helsínk až po Nikóziu a od Dublinu až po Sofiu – vám dajú omnoho lepšiu predstavu o tom, čo ich naozaj ženie vpred. A ako pravidelný návštevník vládnych budov v iných hlavných mestách som si nemohol nevšimnúť, že väčšina z nich pôsobí, nepovedal by som, že okázalo alebo luxusne, ale krajšie ako kancelárie v sovietskom štýle, ktoré máme v Bruseli!

Všetko toto úsilie o vybudovanie dôvery sa vyplatilo v okamihoch núdze, v krízových okamihoch. Nanešťastie sme ich zažili. Vyčnieva medzi nimi európska dlhová kríza a situácia na Ukrajine. Pár slov k úlohe Európskej rady počas každej z týchto kríz.

Je pravda, že vedúci predstavitelia jednotlivých členských štátov Európskej únie sa osobne, a to veľmi zreteľne, zaoberali finančnou a hospodárskou krízou – najmä v rokoch 2010 až 2012. Boli na to dva zjavné dôvody.

Po prvé, išlo o mnoho peňazí. Kríza verejného dlhu, rovnako ako banková kríza predtým, si vyžadovala použitie peňazí daňovníkov. Spoločný rozpočet EÚ je relatívne malý (zhruba 1 percento HDP), takže inštitúcie Únie nemohli samy prijímať rozhodujúce opatrenia. Zakročiť museli členské štáty. A príslušné sumy boli tak vysoké, že vo väčšine krajín sa rozhodnutie mohlo prijať len na najvyššej politickej úrovni vo všetkých Palazzo Chigi a Quirinale po celej Únii. Potreba peňazí z jednotlivých krajín a zapojenie vedúcich predstaviteľov týchto krajín a národných parlamentov bolo jednoducho realitou.

Druhý dôvod: v časoch krízy sa možnosti inštitúcií vybudovaných na pridelených právomociach rýchlo vyčerpávajú. Únia môže konať iba v oblastiach, v ktorých jej vlády na to dali spoločne mandát. Ale ak sa dostaneme na neobývané územie a treba vytvoriť nové pravidlá, Európska rada má dobrú možnosť, aby sa zapojila.

Aj keď sme boli nútení ísť touto „medzivládnu“ cestou, naša práca napokon vyústila do posilnenia centrálnych inštitúcií. Komisii sa udelila možno bezprecedentná právomoc kontrolovať rozpočty a hospodárske politiky (ako vidíme v týchto týždňoch...). Parlament má väčší vplyv. Na začiatku tohto týždňa začala Európska centrálna banka s dohľadom nad všetkými bankami v eurozóne. Takéto zmeny právomocí si prirodzene vyžadujú predchádzajúci súhlas všetkých zúčastnených krajín.

A tu sa dostávam k úlohe Európskej rady v oblasti zahraničných vecí. Zatiaľ čo prvé dva-tri roky ovládala hospodárska kríza, v poslednom roku sa naša politická pozornosť presunula väčšmi na svet okolo nás. A najmä na Ukrajinu. Nepochybne.

Ukrajinská kríza bola a je najzávažnejšou hrozbou pre európsku bezpečnosť od konca studenej vojny. Medzníkom bola invázia na Kryme v marci minulého roka. Samozrejme, že na Ukrajine sa aj predtým udiali významné veci, a stále sa dejú – ale toto bol zlom. Ak sa zahrávate s hranicami, zahrávate sa s mierom.

Na začiatku marca som zvolal mimoriadne zasadnutie o Ukrajine. (Bol to len druhý takýto samit týkajúci sa zahraničných vecí; prvý sa uskutočnil tri roky predtým o Líbyi, pričom bol tiež veľmi dôležitý.)

Na zasadnutí o Ukrajine, po krymských udalostiach, rozhodla Európska rada o reakcii Únie. Pokiaľ ide o Ukrajinu: politická podpora s dohodou o pridružení a podpora reforiem. Pokiaľ ide o Rusko: trojstupňové sankcie, aby zmenilo svoje správanie. Odvtedy sme verní tomuto duálnemu prístupu.

Európska rada sa v skutočnosti zahraničnými vecami nezaobera až tak často. Väčšinou to mnohí prezidenti a predsedovia vlád nechávajú na svojich ministrov zahraničných vecí (rovnako ako za bežných okolností radšej ponechávajú finančné otázky svojim ministrom financií). Ale ak sa určitá situácia stane skutočne politickou otázkou, keď sa zmení na otázku stability na kontinente, energetickej závislosti, otázku postihu Ruska a tým i otázku potenciálneho negatívneho vplyvu odvetných opatrení na naše hospodárstva, vtedy chcú byť všetci vedúci predstavitelia krajín osobne pri tom – a boli pri tom po celý čas. A nepochybujem, že aj počas pôsobenia môjho nástupcu Donalda Tuska bude toto zapojenie lídrov do diania na Ukrajine pokračovať, pokiaľ to bude potrebné. Nedávna energetická dohoda na zimu bola pozitívnym krokom. Uznanie takzvaných volieb v Donbase zo strany Ruska zas veľmi negatívnym.

Takže na základe mojich skúseností je jasné, že ak existuje tlak, Európska rada môže konať. Ak naozaj musíme, dokážeme dosiahnuť dohodu 28 lídrov, 28 krajín. Nie je to jednoduché, ale je to možné. Moja otázka dnes znie, ako túto schopnosť konať v záujme Európy zachovať v čase, keď neexistuje okamžitá kríza, keď neexistuje vonkajší tlak. Bude to omnoho zložitejšie.

V každom prípade to bude závisieť od Európskej komisie, od jej zmyslu pre iniciatívu a takisto – čokoľvek si myslíte – od schopnosti Francúzska a Nemecka nájsť spolu s ostatnými spoločné riešenia. Samozrejme, že tieto krajiny sú len dvomi z 28, ale reprezentujú dva politické a hospodárske spôsoby myslenia v rámci Únie, a pokiaľ sa nedohodnú na spoločnom smerovaní, veci sa stávajú veľmi zložitými.

Ich súhlas nie je postačujúcou podmienkou, ale často potrebnou. To je v každom prípade moja skúsenosť. A rád ju posuniem svojmu nástupcovi, aby ju vyvrátil!

Keď už hovorím o Nemecku a Francúzsku... nezabúdajme ani na Taliansko a ostatných a dovoľte mi, aby som spomenul aj Spojené kráľovstvo – tu v prítomnosti Petra Mandelsona. V nasledujúcich piatich rokoch bude jednou zo zásadných výziev. Musíme urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme udržali Úniu spolu. „Lepšie spolu!“

Mám pocit, že ostatné členské štáty sú pripravené počúvať, diskutovať, v prípade potreby rokovať, ak sa dodržia základné hodnoty a zásady našej Únie.

Dovoľte mi, prosím, v tretej a poslednej časti môjho prejavu niekoľko záverečných úvah.

Ak sa pozrieme na posledné roky a neuspokojivú hospodársku situáciu, je zrejmé, že „Európa“ počas krízy nenabrala na popularite – práve naopak. Preto je ďalších päť rokov tak dôležitých.

Ale máme tu aj všeobecnú politickú krízu, a to na všetkých úrovniach. Dokonca tu máme aj všeobecnú nevoľu po finančnej kríze, pokiaľ ide o spôsob fungovania našich hospodárstiev, rozdelenie bohatstva, daňové zaťaženie, nárast rozdielov a to nespomínam strach z globalizácie, migrácie či násilia zo strany fanatikov.

Samozrejme, že populistické strany sa vo viacerých krajinách objavili už dávno pred vypuknutím finančnej krízy a európskej dlhovej krízy. Každý deň musíme bojovať, aby sme „strach pretavili do nádeje“.

Určite má tento problém aj konkrétny európsky rozmer. Ale z môjho pohľadu to nie je iba o inštitúciách a voľbách. Ešte zásadnejšie je pozrieť sa, ako sa ľudia pozerajú na Úniu a aký vzťah ich k nej viaže. Ako ju vnímajú. A rád by som na záver tento bod rozvinul.

Na začiatku smutné pozorovanie. Zdá sa, že ľudia v súčasnosti považujú Európu za dôvod, že sa cítia bezmocní a nemajú žiadne slovo – napriek tomu, že naša Únia vznikla práve preto, aby boli silnejší a znovu vzali do rúk vlastnú históriu.

Jedným zo spôsobov, ako pochopiť toto verejné rozčarovanie, je – ako som už uviedol vo svojom prejave pri príležitosti prevzatia Ceny Karola Veľkého v máji minulého roka v Aachene – pochopiť, že ľudia vnímajú našu Úniu predovšetkým ako priestor a takmer vôbec ako miesto. Priestor a miesto nie sú jedno a to isté. Miesto prináša ochranu, stabilitu a spolupatričnosť. Je to domov, kde sa ľudia cítia doma. Na druhej strane priestor umožňuje pohyb a otvára možnosti. Pri ňom ide o smer, rýchlosť a čas. Ako ľudské bytosti potrebujeme obidva. Priestor, v ktorom môžeme lietať, a hniezdo, ktoré môžeme nazývať svojim. Sme veľmi jednoduché tvory!

Pri Európe sme kládli dôraz vždy na priestor. Len sa nad tým zamyslite. Od samého začiatku bolo typickým konaním odstraňovanie hraníc, či už pre tovar, pracovníkov, alebo investície, aby sme umožnili ľuďom a spoločnostiam pohybovať sa, podnikat', chopiť sa príležitostí. Dokonca aj dnes – v oblastiach tak odlišných ako energetika, telekomunikácie alebo digitálne hospodárstvo – ide stále o búranie hraníc a vytváranie tohto veľkého spoločného priestoru.

Nikdy sme však naozaj nepremýšľali o Európe ako o domove, o streche nad hlavou, a teraz za to platíme. Fungovalo to po celé desaťročia. Otvorené hranice priniesli obrovské príležitosti pre prácu, obchod, štúdium v zahraničí. A dosah celého tohto otvárania bol poväčšine tlmený – hospodárskym rastom a súčasným vytváraním sociálnych štátov.

A zásadná vec, to, čo počas všetkých týchto rokov Európa otvárala a národné vlády ochraňovali, bola distribúcia pracovnej sily. A nikto ani nič iné neočakával. Lenže veci sa menia. Globalizácia dostala sociálne štáty pod tlak. Kríza zatlačila inštitúcie Európskej únie do novej úlohy.

Výsledkom je dramatická a rýchla zmena: zatiaľ čo po desaťročia bola Európa len o otváraní, liberalizácii, odstraňovaní bariér, emancipácii a slobodách, dnes sa na ňu pozerá ako na niečo, čo sa vmiešava, súdi, predpisuje, diktuje, opravuje a dokonca i trestá Európu, ten veľký „otvárač“ príležitostí, teraz mnohí vnímajú ako nevítaného „votrelca“; priateľ slobody a priestoru sa považuje za hrozbu pre ochranu a miesto.

Musíme nastoliť správnu rovnováhu. Pre Úniu je zásadné, aby bola aj na strane ochrancu. Pre Úniu je naliehavé, aby sa na ňu pozeralo tak, že z nej majú prospech nielen podniky, ale aj zamestnanci; nielen tí, čo sa „pohybujú“, ale aj tí, čo „zostávajú“; nielen ľudia s diplomami a znalosťou jazykov, ale všetci občania; ľudia nielen ako spotrebitelia, ktorí majú radi lacné výrobky a široký výber, ale aj ako pracovníci, ktorí v ostatných môžu vidieť konkurentov v boji o svoje pracovné miesta.

A ako nastoliť túto správnu rovnováhu? Keď ide o ochranu, ľudia od Európskej únie očakávajú dve veci.

Po prvé, že Únia zakročí pri problémoch, s ktorými jednotlivé krajiny zjavne nedokážu bojovať samy. Pokiaľ ide o celosvetové a cezhraničné záležitosti, ľudia naozaj chcú, aby Európa bránila ich záujmy a neumožňovala naplnenie hrozieb. Po druhé, ak majú najlepšiu pozíciu na riešenie vnútroštátne orgány, ľudia očakávajú, že sa Únia nebude stavať do cesty. Skutočne sú aj prípady, v ktorých presne z dôvodu svojho rozsahu musí Únia kráčať opatrne. Nenarúšať, ale rešpektovať známe miesta ochrany a spolupatričnosti – od národných sociálnych preferencií cez regionálne tradície a identitu až po miestny syr.

Z tohto hľadiska je odkaz občanov pre Úniu jasný. „*Únia musí byť silnejšia navonok, starostlivejšia vo vnútri.*“ Pre mňa je toto jedna z najväčších výziev, ktorým budeme musieť čeliť, aby sme obnovili dôveru ľudí v Úniu. A som pevne presvedčený, že nový tím lídrov sa k tejto dôležitej zodpovednosti postaví čelom. Ďakujem. Grazie.
